

Restauracja zabytkowych pomników nagrobnych i grobów wojennych

2023-11-05

Okres Wszystkich Świętych to również czas na podsumowanie prac konserwatorskich i restauracyjnych realizowanych na krakowskich cmentarzach komunalnych. Odnowie poddano kolejne zabytkowe pomniki nagrobne na cmentarzu Rakowickim i cmentarzu Podgórskim przy ul. Wapiennej. Renowacją objęto także groby wojenne na cmentarzu Rakowickim.

W związku z przyznaniem przez Społeczny Komitet Odnowy Zabytków Krakowa w ubiegłym roku oraz w roku bieżącym dofinansowań na przedsięwzięcia wieloletnie, Zarząd Cmentarzy Komunalnych w Krakowie zawarł umowy dotyczące prac remontowo-konserwatorskich kilkudziesięciu zabytkowych pomników nagrobnych na cmentarzach Rakowickim oraz Podgórskim (Nowym). Restauracja części zabytkowych nagrobków i grobowców już się zakończyła, natomiast prace nad pozostałymi, zgodnie z zapisami umów, zostały podzielone na etapy i nadal trwają.

Konserwacja zabytkowych pomników nagrobnych na cmentarzu Rakowickim

W ramach przyznanych przez SKOZK dofinansowań na lata 2022–2024 oraz 2023–2025 prowadzona jest restauracja 57 zabytkowych pomników nagrobnych na cmentarzu Rakowickim za łączną kwotę 1 362 482,24 zł netto (1 643 803,75 zł brutto).

Zabytkowe groby (nagrobki i grobowce) objęte pracami to m.in.:

- grobowiec rodziny Niziołów
- grobowiec Katarzyny Stefańskiej, Wandy i Antoniego Roczmierowskich (I etap prac)
- grupa pomników nagrobnych na grobach: Jana Aussetza i rodziny Zarzyckich
- grupa pomników nagrobnych: pomnik nagrobny na grobie Leona Leszczyńskiego, płyta nagrobna z grobu Rozalii Zaplatalskiej, pomnik nagrobny na grobie Józefa Taniaczkiwicza, pomnik nagrobny na grobie Honoraty Wilkoszewskiej
- grobowiec rodziny Zawiłowskich
- grobowiec prof. Nikodema Napoleona Cybulskiego i rodziny Cybulskich
- grobowiec rodziny Wodzickich.

Prace remontowo-konserwatorskie przy ww. zabytkowych nagrobkach i grobowcach są prowadzone przy dofinansowaniu z Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa oraz ze środków Gminy Miejskiej Kraków. W 2023 roku zaplanowano na cmentarzu Rakowickim wykonanie na zlecenie ZCK w Krakowie – w ramach zadań dofinansowanych ze środków NFRZK – prac przy zabytkowych pomnikach nagrobnych na cmentarzu Rakowickim na łączną kwotę 243 750,28 zł netto (299 812,85 zł brutto), w tym dofinansowanie NFRZK: 132 820,68 zł oraz środki Gminy Miejskiej Kraków: 110 929,60 zł netto (166 992,17 zł razem z VAT).

Na cmentarzu Rakowickim zrealizowano również prace renowacyjno-porządkowe przy wybranych zabytkowych pomnikach nagrobnych w ramach tzw. bieżącej konserwacji, która objęła:

- pomnik na grobie ułanów poległych na ulicach Krakowa w 1923 r.

- grobowiec ks. Stanisława Stojałowskiego.

Wartość prac przy tych pomnikach nagrobnych to 77 235,77 zł netto (95 000,00 zł brutto), a środki te pochodziły z budżetu Gminy Miejskiej Kraków.

Konserwacja zabytkowych pomników nagrobnych na cmentarzu Podgórskim przy ul. Wapiennej

Dzięki umowom zawartym na lata 2022, 2023 oraz 2024 prowadzona jest restauracja zabytkowych pomników nagrobnych na cmentarzu Podgórskim tzw. Nowym - za łączną kwotę 212 655,00 zł netto (251 710,15 zł brutto).

Zabytkowe pomniki nagrobne objęte pracami w latach 2022-2024 należą do rodziny Opławskich, Józefa Bliźnika, Aleksandra i Idy Grossmann, Józefa Huczyńskiego, Antoniny Góreckiej, Franciszka Winkowskiego. Wartość prac prowadzonych przy grobach w 2023 r. na cmentarzu Podgórskim to 109 870,33 zł netto (135 140,51 zł brutto), w tym dofinansowanie NFRZK: 61 449,05 zł oraz środki Gminy Miejskiej Kraków: 48 421,28 zł (73 691,46 zł brutto).

- Renowacja zabytkowych pomników nagrobnych prowadzona jest przez miasto systematycznie, oczywiście w miarę dostępnych i pozyskiwanych na ten cel środków. Będzie prowadzona nieprzerwanie co roku na wytypowanych zabytkowych nagrobkach i grobach wojennych. To spore koszty, ale tak jak w latach ubiegłych zabiegamy o środki z różnych źródeł, z Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa czy od Wojewody Małopolskiego. Ważna jest tutaj współpraca, którą staramy się kontynuować, dbając przede wszystkim o wspólne dziedzictwo - zaznacza Andrzej Kulig, zastępca prezydenta Krakowa ds. polityki społecznej i komunalnej.

Niewątpliwie kluczowym projektem, który dotyczy sfery zabytków cmentarnych, jest kompleksowa rewaloryzacja Starego Cmentarza Podgórskiego, etapowana na lata 2023-2026. Obecnie wyłoniony został wykonawca na realizację prac w ramach I i II etapu za kwotę 2 213 649,91 zł brutto, roboty rozpoczęto jesienią 2023 r. Szacunkowa wartość robót (IV etapy) wynosi 4 364 000,29 zł brutto. Na realizację zadania Gmina Miejska Kraków otrzymała dofinansowanie z Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa w wysokości maksymalnie do 82 proc. wartości inwestycji netto.

Jeśli chodzi o cmentarnictwo wojenne, w roku bieżącym prowadzony jest remont konserwatorski pomnika nagrobnego wraz z ogrodzeniem na mogile zbiorowej powstańców styczniowych z 1863 r. na cmentarzu Rakowickim. Wartość prac wynosi 49 650,00 zł brutto. Prace są dofinansowane przez Wojewodę Małopolskiego z dotacji celowej z rezerwy ogólnej budżetu państwa.

W listopadzie 2023 r. wykonane zostaną także roboty budowlano-montażowe nagrobków żołnierzy polskich pochowanych na cmentarzu Rakowickim. Prace będą polegały na rekonstrukcji w granicie Strzegom zniszczonych elementów trzech betonowych nagrobków na kwaterze 2. wojskowej wraz z osadzeniem na nowych fundamentach oraz uczytelnienie inskrypcji poprzez podmalowanie farbą na ośmiu nagrobkach żołnierskich na kwaterze 1. wojskowej. Wartość robót to 22 989,93 zł brutto.

Powyższe prace finansowane są ze środków Gminy Miejskiej Kraków wydzielonych do dyspozycji dzielnic (Dzielnicy I Stare Miasto, Dzielnicy II Grzegórzki oraz Dzielnicy III Prądnik Czerwony).

Ponadto na początku września bieżącego roku ZCK w Krakowie wyłonił wykonawcę dla zadania „Prace konserwatorskie i restauratorskie na Kwaterze Poległych w czasie I wojny światowej, cmentarz Rakowicki w Krakowie”, realizowanego w 2023 roku. Wartość zadania wynosi 360 390,00 zł brutto, w tym 37,17% wartości zadania to dofinansowanie w wysokości 133 956,96 zł w ramach programu rządowego „Groby i cmentarze wojenne w kraju” – środki Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzące z Funduszu Promocji Kultury – państwowego funduszu celowego, 75 500,00 zł to dotacja Wojewody Małopolskiego, a 150 933,04 zł to środki Gminy Miejskiej Kraków.

Przypomnijmy, że w grudniu 2022 roku zakończone zostały również prace remontowe i konserwatorskie na kwaterze żołnierzy I wojny światowej na cmentarzu Podgórskim (Nowym) w Krakowie. Zadanie zostało zrealizowane przez Gminę Miejską Kraków przy dofinansowaniu w ramach programu rządowego „Groby i cmentarze wojenne w kraju” ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w wysokości 220 000 zł oraz przy udziale środków dotacji celowej przyznanej przez Wojewodę Małopolskiego w wysokości 100 000 zł. Wkład finansowy Gminy Miejskiej Kraków wyniósł 244 418,33 zł.